

Ontwerp-wijzigingsbesluit Natura 2000-gebieden Duinen Terschelling, Duinen Schiermonnikoog, Lieftingsbroek, Fochteloërveen, Drentsche Aa-gebied, Drouwenerzand, Bergvennen & Brecklenkampse Veld, Aamsveen, Wooldse Veen, Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek en Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux

De Staatssecretaris van Economische Zaken

Gelet op artikel 15 van de Natuurbeschermingswet 1998;

Artikel 1

1. In besluit DRZO/2008-004 tot aanwijzing van **Duinen Terschelling** als Natura 2000-gebied (publicatie 25 februari 2009, Stcrt. 2009, 38) is de instandhoudingsdoelstelling van het volgende habitatype gewijzigd:
H2180   Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied
2. In het in het vorige lid bedoelde besluit zijn aan artikel 1 de volgende habitatypes toegevoegd:
H1320   Schorren met slijkgrasvegetatie (*Spartinion maritimae*)
H6410   Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
3. De nota van toelichting die onderdeel uitmaakt van het in het eerste lid van dit artikel bedoelde besluit wordt gewijzigd op de in de nota van toelichting behorende bij dit besluit aangegeven wijze.

Artikel 2

4. In besluit DRZO/2008-006 tot aanwijzing van **Duinen Schiermonnikoog** als Natura 2000-gebied (publicatie 25 februari 2009, Stcrt. 2009, 38) is het volgende habitatype verwijderd:
H2140   *Vastgelegde ontkalkte duinen met *Empetrum nigrum*
5. In het in het vorige lid bedoelde besluit zijn aan artikel 1 de volgende habitatypes toegevoegd:
H1310   Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia* spp.
                 en andere zoutminnende soorten
H1330   Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*)
6. De nota van toelichting die onderdeel uitmaakt van het in het eerste lid van dit artikel bedoelde besluit wordt gewijzigd op de in de nota van toelichting behorende bij dit besluit aangegeven wijze.

Artikel 3

1. In het besluit van 23 mei 2013 (PDN/2013-021; Stcrt. 2013,14643) tot aanwijzing van **Lieftingsbroek** als Natura 2000-gebied is het volgende habitatype verwijderd:
H91E0   * Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
2. In het in het vorige lid bedoelde besluit is aan artikel 1 het volgende habitatype toegevoegd:
H91D0   *Veenbossen
3. De nota van toelichting die onderdeel uitmaakt van het in het eerste lid van dit artikel bedoelde besluit wordt gewijzigd op de in de nota van toelichting behorende bij dit besluit aangegeven wijze.

Artikel 4

1. In het besluit van 23 mei 2013 (PDN/2013-023; Stcrt. 2013,14643) tot aanwijzing van **Fochteloërveen** als Natura 2000-gebied is het volgende habitatype verwijderd:
H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren
2. In het in het vorige lid bedoelde besluit is aan artikel 1 het volgende habitatype toegevoegd:
H2320 Psammofiele heide met *Calluna* en *Empetrum nigrum*
3. De nota van toelichting die onderdeel uitmaakt van het in het eerste lid van dit artikel bedoelde besluit wordt gewijzigd op de in de nota van toelichting behorende bij dit besluit aangegeven wijze.

Artikel 5

1. In het besluit van 4 juli 2013 (PDN/2013-025; Stcrt. 2013,19978) tot aanwijzing van **Drentsche Aa-gebied** als Natura 2000-gebied is de instandhoudingsdoelstelling voor het volgende habitatype gewijzigd:
H7140 Overgangs- en trilveen
2. In het in het vorige lid bedoelde besluit zijn aan artikel 1 de volgende habitatypes toegevoegd:
H2330 Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen
H9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)
3. De nota van toelichting die onderdeel uitmaakt van het in het eerste lid van dit artikel bedoelde besluit wordt gewijzigd op de in de nota van toelichting behorende bij dit besluit aangegeven wijze.

Artikel 6

1. In het besluit van 25 april 2013 (PDN/2013-026; Stcrt. 2013,12211) tot aanwijzing van **Drouwenerzand** als Natura 2000-gebied is het volgende habitatype verwijderd:
H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
2. De nota van toelichting die onderdeel uitmaakt van het in het vorige lid bedoelde besluit wordt gewijzigd op de in de nota van toelichting behorende bij dit besluit aangegeven wijze.

Artikel 7

1. In het besluit van 23 mei 2013 (PDN/2013-046; Stcrt. 2013,14643) tot aanwijzing van **Bergvennen & Brecklenkampse Veld** als Natura 2000-gebied is het volgende habitatype verwijderd:
H2310 Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista*
2. In het in het vorige lid bedoelde besluit zijn aan artikel 1 de volgende habitatypes toegevoegd:
H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren
H91D0 *Veenbossen
3. De nota van toelichting die onderdeel uitmaakt van het in het eerste lid van dit artikel bedoelde besluit wordt gewijzigd op de in de nota van toelichting behorende bij dit besluit aangegeven wijze.

Artikel 8

1. In het besluit van 23 mei 2013 (PDN/2013-055; Stcrt. 2013,14643) tot aanwijzing van **Aamsveen** als Natura 2000-gebied is het volgende habitatype verwijderd:
H91D0 *Veenbossen
2. In het in het vorige lid bedoelde besluit zijn aan artikel 1 de volgende habitatypes toegevoegd:
H3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoëto-Nanojuncetea*
H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
H7110 *Actief hoogveen
H9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)
H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
3. De nota van toelichting die onderdeel uitmaakt van het in het eerste lid van dit artikel bedoelde besluit wordt gewijzigd op de in de nota van toelichting behorende bij dit besluit aangegeven wijze.

Artikel 9

1. In het besluit van 11 juni 2014 (PDN/2014-061; Stcrt. 2014,17732) tot aanwijzing van **Wooldse Veen** als Natura 2000-gebied is het volgende habitatype verwijderd:
H91D0 *Veenbossen
2. In het in het vorige lid bedoelde besluit is aan artikel 1 het volgende habitatype toegevoegd:
H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
3. De nota van toelichting die onderdeel uitmaakt van het in het eerste lid van dit artikel bedoelde besluit wordt gewijzigd op de in de nota van toelichting behorende bij dit besluit aangegeven wijze.

Artikel 10

1. In het besluit van 23 mei 2013 (PDN/2013-132; Stcrt. 2013,14643) tot aanwijzing van **Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek** als Natura 2000-gebied is de instandhoudingsdoelstelling voor het volgende habitatype gewijzigd:
H6510 Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
2. In het in het vorige lid bedoelde besluit is aan artikel 1 het volgende habitatype toegevoegd:
H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
3. De nota van toelichting die onderdeel uitmaakt van het in het eerste lid van dit artikel bedoelde besluit wordt gewijzigd op de in de nota van toelichting behorende bij dit besluit aangegeven wijze.

Artikel 11

1. In het besluit van 4 juli 2013 (PDN/2013-136; Stcrt. 2013,19978) tot aanwijzing van **Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux** als Natura 2000-gebied is het volgende habitatype verwijderd:
H5130 *Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland
2. In het in het vorige lid bedoelde besluit zijn aan artikel 1 de volgende habitattypen toegevoegd:
H3140 Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. vegetaties
H7140 Overgangs- en trilveen
H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
3. De nota van toelichting die onderdeel uitmaakt van het in het eerste lid van dit artikel bedoelde besluit wordt gewijzigd op de in de nota van toelichting behorende bij dit besluit aangegeven wijze.

Artikel 11

1. De bekendmaking van dit besluit geschiedt in de Staatscourant.
2. Dit wijzigingsbesluit treedt in werking op de dag na de bekendmaking in de Staatscourant.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,

w.g. Sharon A.M. Dijkema

d.d. 23 februari 2015

Dit ontwerpbesluit en de daarbij behorende Nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd. De exacte periode en locatie worden vermeld in de bekendmaking, die wordt gepubliceerd in de Staatscourant en een landelijk dagblad. Het ontwerpbesluit kan digitaal worden ingezien via de website www.rijksoverheid.nl/natura2000.

Een belanghebbende kan binnen zes weken tijdens de terinzagelegging van dit ontwerpbesluit een zienswijze naar voren brengen. Een zienswijze kunt u indienen bij het Ministerie van Economische Zaken, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een digitale zienswijze kunt u indienen via internet. Bezoek hiervoor de website www.rijksoverheid.nl/natura2000. Beroep tegen het definitieve aanwijzingsbesluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting behorende bij het besluit tot wijziging van de besluiten waarmee Duinen Terschelling, Duinen Schiermonnikoog, Lieftingsbroek, Fochteloërveen, Drentsche Aa-gebied, Drouwenerzand, Bergvennen & Brecklenkampse Veld, Aamsveen, Wooldse Veen, Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek, en Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux zijn aangewezen als Natura 2000-gebied

Inleiding

1. Bij de vaststelling van de habitattypenkaarten die in het kader van de samenstelling van de beheerplannen worden vervaardigd, blijkt in een aantal gevallen dat er in de aanwijzingsbesluiten instandhoudingsdoelstellingen zijn opgenomen voor habitattypen die in het gebied niet voorkomen. Deze waarden waren ook bij de aanmelding (2003) niet aanwezig. De consequentie hiervan is dat er maatregelen zouden moeten worden getroffen ter behoud, uitbreiding of verbetering van afwezige waarden. Dit is een onwenselijke situatie, omdat behoud en eventuele uitbreiding en verbetering uitgaan van de aanwezigheid van het betreffende habitatype. Dit wijzigingsbesluit dient ertoe om dergelijke afwezige waarden en de daarvoor gestelde doelen uit de besluiten te verwijderen. Het omgekeerde komt ook voor: tijdens het in kaart brengen van de habitattypen is de aanwezigheid van waarden vastgesteld die niet in het aanwijzingsbesluit zijn opgenomen. Die waarden worden middels dit besluit toegevoegd aan de gebieden waar ook waarden moeten worden verwijderd.
2. In deze nota van toelichting worden per gebied de noodzakelijke wijzigingen in de betreffende nota's van toelichting opgesomd waaronder de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen voor eerder niet onderkende waarden. Dit betreft achtereenvolgens: wijziging van de in het gebied aanwezige waarden (paragraaf 4.3), verwijdering en toevoeging van instandhoudingsdoelstellingen voor de verwijderde en toegevoegde waarden (5.3), onderbouwing voor de verwijderde en toegevoegde waarden (bijlage B.1) en toelichting op de toewijzing van de instandhoudingsdoelstellingen (bijlage B.4). In de tabel in de volgende paragraaf is een overzicht opgenomen van de aangebrachte wijzigingen. Verwijzingen naar habitattypen of subtypen die middels dit besluit zijn vervallen, in paragraaf 4.4 van de nota van toelichting van de oorspronkelijke aanwijzingen zijn hiermede ook vervallen.

3. Overzicht van de aangebrachte wijzigingen in instandhoudingsdoelstellingen (aangeduid als “doelen”).

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Aard van de wijziging(en)
004	Duinen Terschelling	Verwijdering subtype 2180C (door wijziging doel H2180) Toevoeging doelen H1320 en H6410
006	Duinen Schiermonnikoog	Verwijdering doel H2140 Toevoeging doelen H1310B en H1330A
021	Lieftingsbroek	Verwijdering doel H91E0 Toevoeging doel H91D0
023	Fochteloërveen	Verwijdering doel H3160 Toevoeging doel H2320
025	Drentsche Aa-gebied	Verwijdering H7140B (door wijziging doel H7140) Toevoeging doelen H2330 en H9120
026	Drouwenezand	Verwijdering doel H9190
046	Bergvennen & Brecklenkampse veld	Verwijdering doel H2310 Toevoeging doelen H3160 en H91D0
055	Aamsveen	Verwijdering doel H91D0 Toevoeging doelen H3130, H6410, H7110A, H9120 en H9190
064	Wooldse Veen	Verwijdering doel H91D0 Toevoeging doel H6230
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	Verwijdering subtype H6510B (door wijziging doel H6510) Toevoeging doel H6430
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	Verwijdering doel H5130 Toevoeging doelen H3140, H7140A en H9190

Duinen Terschelling (004)

Wijzigingen in de nota van toelichting behorende bij de aanwijzing van Duinen Terschelling (004) als Natura 2000-gebied (publicatiedatum besluit 25 februari 2009, DRZO/2008-004)

4. In de nota van toelichting worden in paragraaf 4.2.1 (Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen) in de 1^e subparagraaf de volgende wijzigingen aangebracht:
  - Van het volgende habitatype vervalt subtype C (subtypen A en B blijven gehandhaafd):
H2180   Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied
  - De volgende habitatypen worden toegevoegd:
H1320   Schorren met slijkgrasvegetatie (*Spartinion maritimae*)
                 Verkorte naam Slijkgrasvelden
  - H6410**   Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
                 Verkorte naam Blauwgraslanden
5. In de nota van toelichting worden in hoofdstuk 5 (Instandhoudingsdoelstellingen), paragraaf 5.3 de volgende wijzigingen aangebracht:
  - De instandhoudingsdoelstelling voor het habitatype H2180 wordt vervangen (noodzakelijk door de verwijdering subtype C):
H2180   **Duinbossen**
Doel   Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit duinbossen, *droog* (subtype A) en duinbossen, *vochtig* (subtype B).
Toelichting   Voor de subtypen droge en vochtige duinbossen geldt dat op Terschelling goede mogelijkheden aanwezig zijn voor uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit. Op termijn kan het gebied daarom een grote bijdrage leveren aan het landelijke doel voor beide subtypen. Voor alle waddeneilanden geldt dat de duinbossen vrij jong en nog volop in ontwikkeling zijn.
  - Instandhoudingsdoelstellingen voor H1320 en H6410 worden toegevoegd:
H1320   **Slijkgrasvelden**
Doel   Behoud oppervlakte en kwaliteit.
  - H6410**   **Blauwgraslanden**
Doel   Behoud oppervlakte en kwaliteit
6. In de nota van toelichting worden in bijlage B.1 de volgende wijzigingen aangebracht:
De tekst van het derde punt wordt vervangen:
  - In tegenstelling tot de aanwijzing komt het subtype *binnenduintrand* (H2180C) van het habitatype duinbossen te vervallen. Het betreffende bosje betreft een jonge loofbosaanplant op een plek waar daarvoor dennenbos was. Er kan dan geen sprake zijn van een klimoprijk bosvegetatie zoals bij de aanwijzing werd verondersteld.Twee nieuwe punten worden toegevoegd:
  - In aanvulling op de aanwijzing (2009) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype slijkgrasvelden (H1320), dat voorkomt in Cupido's Polder ten noorden van de Boschplaat (1,1 ha).
  - In aanvulling op de aanwijzing (2009) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype blauwgraslanden (H6410), dat verspreid voorkomt op een tiental plekken (3,8 ha). Het betreft voornamelijk de rompgemeenschap van blauwe knoop en blauwe zegge (*Carex panicea-Sucissa pratensis*).
7. In de nota van toelichting worden in bijlage B.4 de volgende wijzigingen aangebracht:
  - Tabel en tekst met betrekking tot de verwijderde doelstelling voor het habitatype H2180C vervallen.

Duinen Terschelling (004)

- De volgende twee alinea's met betrekking tot de nieuwe habitattypen worden toegevoegd:

H1320 – Slijkgrasvelden Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	A2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
113	Voordelta	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
118	Oosterschelde	behoud	behoud	A2	doel aangepast ^b
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

(a) In een deel van de gebieden mag het areaal afnemen ten gunste van het habitatype zilte pionierbegroeiingen, *zeekraal* (H1310A)¹.

Vrijwel alle kweldergebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling met betrekking tot de oppervlakte sluit hierop aan. De zeer ongunstige kwaliteit van het habitatype in Nederland wordt veroorzaakt door het geheel of vrijwel geheel verdwenen zijn van de belangrijkste typische soort klein slijkgras. Daarvan komen geen goed ontwikkelde vormen meer voor. Het habitatype komt wel veel voor in een vorm met engels slijkgras, waarvan de kwaliteit lager wordt beoordeeld, omdat deze soort die hier niet van nature voorkomt maar in de vorige eeuw is aangeplant. Deze matige vorm ontstaat vaak op plekken waar kwelders eroderen. Daarom mag in een deel van de gebieden het areaal afnemen ten gunste van het habitatype zilte pionierbegroeiingen, *zeekraal* (H1310A). Herstel van de kwaliteit van de door klein slijkgras gedomineerde vormen van het habitatype wordt op dit moment niet als haalbaar gezien, doordat de vegetaties tegenwoordig geheel uit engels slijkgras bestaan. Het landelijk doel is daarom behoud van de kwaliteit. De gebiedsdoelen zijn hiermee in overeenstemming.

H6410 – Blauwgraslanden Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
005	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
015	Van Oordt's Mersken	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
016	Wijnjeterper Schar	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
021	Lieftingsbroek	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
028	Elperstroomgebied	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
041	Boetelerveld	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
047	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit

¹ Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

Duinen Terschelling (004)

048	Lemselermaten	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
049	Dinkelland	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
058	Landgoederen Brummen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
061	Korenburgerveen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
062	Willinks Weust	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
065	Binnenveld	uitbreiding	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
069	De Bruuk	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
105	Zouweboezem	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
135	Kempenland-West	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

Het habitatype blauwgraslanden komt in verspreid liggende gebieden in kleine oppervlakten voor. Van de circa 180 ha blauwgrasland in Nederland is ongeveer twee derde opgenomen in het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitatype blauwgraslanden is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "zeer ongunstig"². De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Voor het merendeel van de gebieden geldt dat de doelen aansluiten bij de landelijke doelstelling van uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit van het habitatype. In een aantal gevallen is hiervan afgeweken en is er gekozen voor een behoudsdoelstelling voor de oppervlakte of de kwaliteit. De belangrijkste reden met betrekking tot de oppervlakte is dat er buiten het huidig voorkomen in het betreffende gebied niet of nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden aanwezig zijn. De landelijke doelstelling ter verbetering van de kwaliteit van dit habitatype kan ook niet in alle gebieden gerealiseerd worden. In het gebied Duinen Schiermonnikoog (006) bijvoorbeeld wordt gezien de geïsoleerde ligging van het gebied geen potentieel herstel van de kwaliteit verwacht. De meest kansrijke gebieden zijn aangewezen voor kwaliteitsverbetering van het habitatype.

² De beschreven staat van instandhouding wijkt af van de staat van instandhouding zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Zie het Natura 2000 profielendocument (2008) voor een nadere uitleg.

Duinen Terschelling (004)

Wijzigingen in de nota van toelichting behorende bij de aanwijzing van Duinen Schiermonnikoog (006) als Natura 2000-gebied (publicatiedatum besluit 25 februari 2009, DRZO/2008-006)

8. In de nota van toelichting worden in paragraaf 4.2.1 (Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen) in de 1^e subparagraaf de volgende wijzigingen aangebracht:

- Het volgende habitattype (en het vermelde subtype B) vervalt:

H2140 *Vastgelegde ontcalcite duinen met *Empetrum nigrum*

- De volgende habitattypen worden toegevoegd:

H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia* spp. en andere zoutminnende soorten

Verkorte naam Zilte pionierbegroeiingen

betreft het subtype:

H1310B Zilte pionierbegroeiingen (*zeevetmuur*)

H1330 Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*)

Verkorte naam Schorren en zilte graslanden

betreft het subtype:

H1330A Schorren en zilte graslanden (binnendijks)

9. In de nota van toelichting worden in hoofdstuk 5 (Instandhoudingsdoelstellingen), paragraaf 5.3 de volgende wijzigingen aangebracht:

- De instandhoudingsdoelstelling voor het habitattype H3160 vervalt.
- Instandhoudingsdoelstellingen voor H1310 en H1330 worden toegevoegd:

H1310 Zilte pionierbegroeiingen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit zilte pionierbegroeiingen, *zeevetmuur* (subtype B)

Toelichting Het habitattype komt voor op de grens met de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Noordzeekustzone. Behoud van de oppervlakte geldt binnen de (sterke) natuurlijke fluctuaties, en de doelstelling kan worden bereikt door behoud van het dynamische landschap met dit habitattype, in het bijzonder op strandvlaktes.

H1330 Schorren en zilte graslanden

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A).

Toelichting Het habitattype komt voor op de grens met de Natura 2000-gebieden Waddenzee. Behoud oppervlakte geldt binnen de natuurlijke fluctuaties tengevolge van erosie- en sedimentatie. In het Waddengebied is geen uitbreiding van oppervlakte van toepassing. Het habitattype komt voor ter hoogte van de Westerplas, aan de rand van de Kooидуinen en in de Kobbeduinen (zie bijlage B.1).

10. In de nota van toelichting worden in bijlage B.1 de volgende wijzigingen aangebracht:

De tekst van het tweede punt wordt vervangen:

- In aanvulling op de oorspronkelijke aanwijzing (2009) is het gebied ook aangewezen voor het habitattype schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (H1330A). Het habitattype komt voor langs de wadkant ten zuidoosten van de Westerplas, aan de oostzijde van de Kooiduinen en in een aantal laagten in de Kobbeduinen (totaal bijna 6 ha). Bij de aanwijzing was aangenomen dat het habitattype alleen in de aan de Waddenzee behorende gebiedsdelen van het eiland voorkomt.

De tekst van het eerste punt wordt vervangen door de volgende twee punten:

- Conform de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003), maar in afwijking van de aanwijzing (2009), is het gebied ook aangewezen voor het habitattype Zilte pionierbegroeiingen. Dit betreft het subtype *zeevetmuur* (H1310B), dat voorkomt aan de noordzijde van de stuifdijk (op de grens met Natura 2000-gebied Noordzeekustzone met vergelijkbare vegetatie) en in enkele laagten in de Kobbeduinen (in dezelfde omgeving als H1330A) (0,7 ha). De vegetatie betreft de plantenassociatie van Strandduizendguldenkruid en Krielparnassia (subassociatie met Aardbeiklaver).

Duinen Schiermonnikoog (006)

- In afwijking van de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003) en ontwerpbesluit (2007) is het gebied niet aangewezen voor het habitatype zilte pionierbegroeiingen (H1310), *zeekraal* (subtype A) omdat uit de begrenzing blijkt dat dit subtype op dit eiland alleen in de aan de Waddenzee en Noordzeekustzone toegekende gebiedsdelen voorkomt.

Daarnaast wordt een nieuw punt toegevoegd:

- In afwijking van de aanwijzing (2009), is het gebied niet meer aangewezen voor het habitatype *duinheiden met kraaheide (H2140). Blijkens de beschikbare vegetatiekarteringen is het habitatype niet in het aangewezen gebied aanwezig.

11. In de nota van toelichting worden in bijlage B.4 de volgende wijzigingen aangebracht:

- De alinea met betrekking tot de verwijderde doelstelling voor het habitatype H2140 vervalt.
- De volgende twee alinea's met betrekking tot de nieuwe habitattypen worden toegevoegd:

H1310B – Zilte pionierbegroeiingen, zeevetmuur Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
113	Voordelta	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	A3	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

Vrijwel alle kweldergebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitatype zilte pionierbegroeiingen, *zeevetmuur* (subtype B) is beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De gebiedsdoelen zijn in overeenstemming met de landelijke doelstelling.

Duinen Schiermonnikoog (006)

H1330A - Schorren en zilte graslanden, buitendijks					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	verbetering	A3	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
113	Voordelta	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
118	Oosterschelde	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	uitbreiding	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

Het overgrote deel van dit habitatype is opgenomen in Natura 2000 (>95% landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding is op oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Waddenzee (001) en Westerschelde & Saeftinghe (122) herbergen tezamen meer dan 80% van de landelijke oppervlakte en kunnen daarmee de grootste bijdrage leveren aan de herstelopgave. In de andere gebieden is het habitatype reeds in goede kwaliteit aanwezig (dus behoud is voldoende) of is herstel waarschijnlijk niet mogelijk door de aanleg van de stormvloedkering (Oosterschelde (118)). In het westelijke deel van de Westerschelde wijkt de oppervlakte kwelders sterk af van de natuurlijke situatie. Hier vindt nog steeds afbraak van schorren plaats. Daarom wordt hier uitbreiding van de oppervlakte nagestreefd.

Duinen Schiermonnikoog (006)

Wijzigingen in de nota van toelichting behorende bij de aanwijzing van Lieftingsbroek (021) als Natura 2000-gebied (besluit van 23 mei 2013, PDN/2013-021)

12. In de nota van toelichting worden in paragraaf 4.2 (Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen) in de 1^e subparagraaf de volgende wijzigingen aangebracht:
- Het volgende habitatype (en het vermelde subtype C) vervalt:
H91E0 *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
  - Het volgende habitatype wordt toegevoegd:
H91D0 *Veenbossen
Verkorte naam Hoogveenbossen
13. In de nota van toelichting worden in hoofdstuk 5 (Instandhoudingsdoelstellingen), paragraaf 5.3 de volgende wijzigingen aangebracht:
- De instandhoudingsdoelstelling voor het habitatype H91E0 vervalt.
  - Een instandhoudingsdoelstelling voor H91D0 wordt toegevoegd:
H91D0 ***Hoogveenbossen**
Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.
Toelichting Het habitatype is aanwezig op een vochtige plek in het bos waar het grenst aan bos dat behoort tot het habitatype beuken- en eikenbos met hulst (H9120).
14. In de nota van toelichting worden in bijlage B.1 de volgende wijzigingen aangebracht:
De tekst van het tweede punt wordt vervangen door de volgende tekst:
- In afwijking van de aanwijzing (2013), is het gebied niet aangewezen voor het habitatype vochtige alluviale bossen (H91E0). Het betreffende bos waaraan dit habitatype was toegekend, staat al lange tijd niet meer onder beekinvloed, één van de vereisten die op dit habitatype van toepassing zijn. Daarnaast wordt een nieuw punt toegevoegd:
  - In aanvulling op de aanwijzing (2013), is het gebied ook aangewezen voor het habitatype *hoogveenbossen (H91D0) in de vorm van de plantenassociatie Zompzegge-Berkenbroek (*Carici curtae-Betuletum pubescentis*). Dit is aanwezig op één locatie aan de zuidwestzijde van het bosgebied (1.200 m²).
15. In de nota van toelichting worden in bijlage B.4 de volgende wijzigingen aangebracht:
- De alinea met betrekking tot de verwijderde doelstelling voor het habitatype H91E0C vervalt.
  - De volgende alinea met betrekking tot het nieuwe habitatype wordt toegevoegd:

Lieftingsbroek (021)

H91D0 – *Hoogveenbossen					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
021	Lieftingsbroek	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
024	Witterveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
029	Holtingerveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	behoud	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	uitbreiding	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
054	Witte Veen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
061	Korenburgerveen	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
091	Polder Westzaan	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
145	Maasduinen	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
149	Meinweg	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
150	Roerdal	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
155	Brunssummerheide	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit

Ongeveer twee derde van de landelijke oppervlakte van het habitatype hoogveenbossen bevindt zich binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In de gebieden met de grootste ecologische potentie voor herstel van het habitatype en/of waar de grootste bijdrage aan de landelijke doelstelling gerealiseerd kan worden, wordt uitbreiding van de oppervlakte en/of verbetering van de kwaliteit van het habitatype nagestreefd. In de overige gebieden wordt volstaan met behoud van het habitatype. Bijvoorbeeld in het gebied Maasduinen (145) is het areaal waar het habitatype hoogveenbossen voor kan komen al volledig benut, waardoor er geen mogelijkheden voor uitbreiding zijn. Ook in het gebied Rottige Meenthe & Brandemeer (018) wordt behoud van het habitatype beoogd. Hier is, gezien de hydrologie, geringe potentie voor het habitatype. In de laagveengebieden Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (092) en Oostelijke Vechtplassen (095) zijn kleine oppervlakten hoogveenbossen aanwezig, evenals in de Limburgse gebieden Meinweg (149) en Roerdal (150). Er is weinig potentie voor ontwikkeling van het habitatype in deze gebieden. In enkele van deze gebieden is echter wel potentie voor kwaliteitsverbetering. In de gebieden met hoogveenkernen komen hoogveenbossen voor rondom de hoogveenkern op de zandbodem (onder andere in de gebieden Witterveld (024), Witte Veen (054), Wooldse Veen (064)). Aangezien de prioriteit in deze gebieden bij de ontwikkeling van hoogveen ligt en de potenties ter verbetering van de kwaliteit en/of uitbreiding van de oppervlakte beperkt zijn, wordt hier slechts in beperkte mate gestreefd naar uitbreiding en/of kwaliteitsverbetering.

Wijzigingen in de nota van toelichting behorende bij de aanwijzing van Fochteloërveen (023) als Natura 2000-gebied (besluit van 23 mei 2013, PDN/2013-023)

16. In de nota van toelichting worden in paragraaf 4.2 (Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen) in de 1^e subparagraaf de volgende wijzigingen aangebracht:

- Het volgende habitatype (en het vermelde subtype C) vervalt:

H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren

- Het volgende habitatype wordt toegevoegd:

H2320 Psammofiele heide met *Calluna* en *Empetrum nigrum*
Verkorte naam Binnenlandse kraaiheibegroeiingen

17. In de nota van toelichting worden in hoofdstuk 5 (Instandhoudingsdoelstellingen), paragraaf 5.3 de volgende wijzigingen aangebracht:

- De instandhoudingsdoelstelling voor het habitatype H3160 vervalt.
- De instandhoudingsdoelstelling voor habitatype H2320 wordt toegevoegd:

H2320 **Binnenlandse kraaiheibegroeiingen**

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

18. In de nota van toelichting worden in bijlage B.1 de volgende wijzigingen aangebracht:

De tekst van het tweede punt wordt vervangen door de volgende tekst:

- In afwijking van de aanwijzing (2013), is het gebied niet aangewezen voor het habitatype dystrofe natuurlijke poelen en meren (H3160). De betreffende vennen blijken alleen voor te komen in het hoogveenlandschap, waar deze vegetatiekundig deel uitmaken van het habitatype herstellende hoogvenen (H7120).

Daarnaast wordt een nieuw punt toegevoegd:

- In aanvulling op de aanwijzing (2013), is het gebied ook aangewezen voor het habitatype binnenlandse kraaiheibegroeiingen (H2320). De betreffende kraaiheibegroeiingen zijn op enkele plekken in het centraal en oostelijk deel van het hoogveengebied aanwezig (in totaal ca. 3 ha).

19. In de nota van toelichting worden in bijlage B.4 de volgende wijzigingen aangebracht:

- De alinea met betrekking tot de verwijderde doelstelling voor het habitatype H3160 vervalt.
- De volgende alinea met betrekking tot het nieuwe habitatype H2320 wordt toegevoegd:

Fochteloërveen (023)

H2320 – Binnenlandse kraaiheibegroeiingen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
017	Bakkeveense Duinen	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
023	Fochteloërveen	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
026	Drouwenezand	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
029	Holtigerveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
030	Dwingelderveld	behoud	verbetering	A2	aanwijzingsbesluit
032	Mantingerzand	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
057	Veluwe	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit

Ruim 50% van het habitatype binnenlandse kraaiheibegroeiingen is opgenomen binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “gunstig” en “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Alle gebiedsdoelstellingen sluiten op het aspect oppervlakte aan op de landelijke doelstelling. Verbetering van de kwaliteit is lokaal van belang voor herstel van populaties van onder andere levermossen en wolfsklauwen die nationaal bedreigd zijn. Deze doelstelling is neergelegd in de gebieden waar de beste mogelijkheden hiervoor liggen.

Wijzigingen in de nota van toelichting behorende bij de aanwijzing van Drentsche Aa-gebied (025) als Natura 2000-gebied (besluit van 4 juli 2013, PDN/2013-025)

20. In de nota van toelichting worden in paragraaf 4.2.1 (Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen) in de 1^e subparagraaf de volgende wijzigingen aangebracht:

- Van het volgende habitatype vervalt subtype B (subtype A blijft gehandhaafd):

H7140 Overgangs- en trilveen
Verkorte naam Overgangs- en trilvenen

betreft het subtype:

H7140B Overgangs- en trilvenen (*veenmosrietlanden*)

- De volgende habitatypen worden toegevoegd:

H2330 Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen
Verkorte naam Zandverstuivingen

H9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)
Verkorte naam Beuken-eikenbossen met hulst

21. In de nota van toelichting worden in hoofdstuk 5 (Instandhoudingsdoelstellingen), paragraaf 5.3 de volgende wijzigingen aangebracht:

- De instandhoudingsdoelstelling voor het habitatype H7140 wordt vervangen (noodzakelijk door de verwijdering van subtype B):

H7140 Overgangs- en trilvenen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) .

Toelichting Op sommige locaties komen soortenrijke voorbeelden voor. Het gebied levert een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel voor het subtype trilvenen (subtype A). Door de sterke toestroming van grondwater is dit gebied één van de meest kansrijke gebieden voor verder herstel van de betreffende trilveen-begroeiingen. Door de grote variatie in grondwaterkwaliteit kunnen de boven-, midden- en benedenloop elk een specifieke kwaliteit leveren voor dit subtype.

- Instandhoudingsdoelstellingen voor H2330 en H9120 worden toegevoegd:

H2330 Zandverstuivingen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het voorkomen van dit habitatype betreft verstoven terreindelen van het Ballooërveld die mede zijn ontstaan door het voormalige militaire gebruik. De schaal en de omvang van de betreffende plekken zijn te klein om zonder beheer voort te bestaan.

H9120 Beuken-eikenbossen met hulst

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype is met name aanwezig in De Strubben en de Vijftig Bunder.

22. In de nota van toelichting worden in bijlage B.1 de volgende wijzigingen aangebracht:

- Het eerste punt wordt door de volgende tekst vervangen:
Conform de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003), maar in aanvulling op de aanwijzing (2013) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype zandverstuivingen (H2330). Het habitatype komt met enkele hectaren voor op een aantal plekken in het Ballooërveld.
- De laatste zin van het zevende punt (betreffende het voorkomen van H7140B) vervalt.
- Daarnaast worden nog twee nieuwe punten toegevoegd:

Drentsche Aa-gebied (025)

- In tegenstelling tot de aanwijzing komt het subtype *veenmosrietlanden* (H7140B) van het habitatype overgangs- en trilvenen te vervallen. De betreffende vegetatie komt voor op één plek maar dit betreft een te kleine oppervlakte voor kwalificatie als habitatype (< 100 m²).
- In aanvulling op de aanwijzing is het gebied ook aangewezen voor het habitatype beuken-eikenbossen met hulst (H9120) dat verspreid in het gebied voorkomt (ruim 40 ha). De grootste oppervlakten van dit bostype zijn te vinden in de Vijftig Bunder en in De Strubben. In het laatste bosgebied betreft het terreindelen die wat betreft bodemcondities niet voldoen aan de eisen voor het aangrenzende habitatype oude eikenbossen.

23. In de nota van toelichting worden in bijlage B.4 de volgende wijzigingen aangebracht:

- Tabel en tekst met betrekking tot de doelstelling voor het habitatype H7140B vervallen.
- De volgende twee alinea's met betrekking tot de habitattypen H2330 en H9120 worden toegevoegd:

H2330 – Zandverstuivingen					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
017	Bakkeveense Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
026	Drouwenezand	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
029	Holtingerveld	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
030	Dwingelderveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
032	Mantingerzand	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	A2	aanwijzingsbesluit
128	Brabantse Wal	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	uitbreiding	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
144	Boschhuizerbergen	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
145	Maasduinen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
155	Brunssummerheide	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

Ongeveer twee derde van het habitatype zandverstuivingen bevindt zich binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitatype zandverstuivingen is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" en "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De afwisseling van zandverstuivingen met stuifzandheiden met struikhei (H2310) is voor een groot aantal dieren, in het bijzonder vogels, belangrijk. Om deze reden zijn in veel heidegebieden van de hogere zandgronden deze twee habitattypen gecombineerd als doel. Het grootste deel van de gebiedsdoelstellingen sluit aan op de landelijke doelstelling. In de meeste gebieden waar een behoudsdoelstelling is neergelegd komt het habitatype slechts over een kleine oppervlakte voor en/of lijken de potenties voor herstel gering.

Drentsche Aa-gebied (025)

H9120 – Beuken-eikenbossen met hulst					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
021	Lieftingsbroek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
022	Norgerholt	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
030	Dwingelderveld	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
031	Mantingerbos	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	A3	aanwijzingsbesluit
058	Landgoederen Brummen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
062	Willinks Weust	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
063	Bekendelle	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
129	Ulvenhoutse Bos	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
142	Sint Jansberg	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
143	Zeldersche Driessen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
149	Meinweg	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
154	Geleenbeekdal	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
157	Geuldal	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
160	Savelsbos	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit

Ruim de helft van de landelijke oppervlakte van het habitatype beuken-eikenbossen met hulst is opgenomen binnen het Natura 2000-netwerk. De staat van instandhouding van het habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan³. In enkele gebieden wordt in tegenstelling tot de landelijke opgave behoud van de kwaliteit beoogd, waaronder: Lieftingsbroek (021), Mantingerbos (031), Ulvenhoutse Bos (129) en Geleenbeekdal (154). In deze gebieden is de kwaliteit van het habitatype reeds goed.

³ Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos (Strct. 2010, 2212).

Drentsche Aa-gebied (025)

Wijzigingen in de nota van toelichting behorende bij de aanwijzing van Drouwenerzand (026) als Natura 2000-gebied (besluit van 25 april 2013, PDN/2013-026)

24. In de nota van toelichting wordt in paragraaf 4.2 (Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen) in de 1^e subparagraaf de volgende wijziging aangebracht:
- Het volgende habitatype vervalt:
H9190 Oude eikenbossen
25. In de nota van toelichting wordt in hoofdstuk 5 (Instandhoudingsdoelstellingen), paragraaf 5.3 de volgende wijziging aangebracht:
- De instandhoudingsdoelstelling voor het habitatype H9190 vervalt.
26. In de nota van toelichting wordt in bijlage B.1 de volgende wijziging aangebracht.
Een nieuw punt wordt toegevoegd:
- In tegenstelling tot het aanwijzingsbesluit is het gebied niet meer aangewezen voor het habitatype oude eikenbossen (H9190). Het bosperceel dat tot dit habitatype werd gerekend heeft niet de juiste vegetatiekundige samenstelling. Het betreft geen eiken-berkenbos maar naaldbos.
27. In de nota van toelichting worden in bijlage B.4 de volgende wijziging aangebracht:
- De alinea met betrekking tot de doelstelling voor het habitatype H9190 vervalt.

Drouwenerzand (026)

Bergvennen & Brecklenkampse Veld (046)

Wijzigingen in de nota van toelichting behorende bij de aanwijzing van Bergvennen & Brecklenkampse Veld (046) als Natura 2000-gebied (besluit van 23 mei 2013, PDN/2013-046)

28. In de nota van toelichting wordt in paragraaf 4.2 (Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen) in de 1^e subparagraaf de volgende wijziging aangebracht:

- Het volgende habitatype vervalt:
H2310 Stufzandheiden met struikhei

- De volgende habitatypen worden toegevoegd:
H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren
Verkorte naam Zure vennen
H91D0 *Veenbossen
Verkorte naam Hoogveenbossen

29. In de nota van toelichting wordt in hoofdstuk 5 (Instandhoudingsdoelstellingen), paragraaf 5.3 de volgende wijziging aangebracht:

- De instandhoudingsdoelstelling voor het habitatype H2310 vervalt.
- Instandhoudingsdoelstellingen voor H3160 en H91D0 worden toegevoegd:
H3160 Zure vennen
Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.
Toelichting Het habitatype is in geringe mate aanwezig langs het Rietven dat grotendeels behoort tot het habitatype zeer zwak gebufferde vennen (H3110).
H91D0 *Hoogveenbossen
Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.
Toelichting Een bosje aan de noorzijde van de bergvennen wordt tot dit habitatype gerekend.

30. In de nota van toelichting worden in bijlage B.1 de volgende punten toegevoegd:

- In afwijking met de aanwijzing (2013) is het gebied niet meer aangewezen voor het habitatype stuifzandheiden met struikhei (H2310). De aanwezige struikheivegetaties blijken alle gerekend te moeten worden tot het habitatype droge heiden (H4030). Stuifzandheiden met struikhei zijn beperkt tot bodems die zijn gekarakteriseerd als vlakvaag- of duinvaaggronden (zie het Natura 2000 profielendocument 2008).
- In aanvulling op de aanwijzing (2013) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype zure vennen (H3160), dat voorkomt langs het Rietven in de Bergvennen (110 m²). Het betreft de rompgemeenschap met Knolrus en Veenmos (*Juncus bulbosus-Sphagnum*).
- In aanvulling op de aanwijzing (2013) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype *hoogveenbossen (H91D0), dat aanwezig is aan de noordzijde van de Bergvennen (0,4 ha).

Bergvennen & Brecklenkampse Veld (046)

31. In de nota van toelichting worden in bijlage B.4 de volgende wijzigingen aangebracht:

- De alinea met betrekking tot de verwijderde doelstelling voor het habitatype H2310 vervalt.
- De volgende twee alinea's met betrekking tot de habitattypen H3160 en H91D0 worden toegevoegd:

H3160 – Zure vennen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
017	Bakkeveense Duinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
029	Holtingerveld	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
030	Dwingelderveld	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
032	Mantingerzand	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
042	Sallandse Heuvelrug	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
044	Borkeld	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
051	Lonnekermeer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
054	Witte Veen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
057	Veluwe	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
128	Brabantse Wal	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud ^a	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
134	Regte Heide & Riels Laag	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
135	Kempenland-West	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
145	Maasduinen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
149	Meinweg	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
155	Brunssummerheide	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

(a) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattypen zwakgebufferde vennen (H3130) of actieve hoogvenen, *heideveentjes* (H7110B) is toegestaan⁴.

Ruim de helft van het Nederlandse voorkomen van het habitatype zure vennen bevindt zich binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van dit habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Voor enkele gebieden, zoals Dwingelderveld (030) en Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136), is een uitbreidingsdoelstelling geformuleerd, omdat het huidige beheer reeds gericht is op het ontwikkelen van zure vennen. In het bijzonder wordt uitbreiding van de oppervlakte van vormen met drijvende egelskop en veenbloembies nagestreefd (onder meer Dwingelderveld). Een deel van de zure vennen kan zich door verlanding ontwikkelen naar het habitatype actieve hoogvenen, *heideveentjes* (H7110B). In een aantal gebieden wordt behoud van de kwaliteit nagestreefd in tegenstelling tot de landelijke doelstelling. In de gebieden Sallandse Heuvelrug (042), Witte Veen (054), Strabrechtse Heide & Beuven (137) en Brunssummerheide (155) zijn de vennen reeds goed ontwikkeld. Behoud is derhalve voldoende. In het gebied Lonnekermeer (051) wordt behoud van de kwaliteit beoogd, omdat het slechts een zeer kleine oppervlakte betreft en er geen potentie is om de kwaliteit ervan te verbeteren.

⁴ Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

Bergvennen & Brecklenkampse Veld (046)

H91D0 – *Hoogveenbossen					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
021	Lieftinghsbroek	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
024	Witterveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
029	Holtingerveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	behoud	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	uitbreiding	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
054	Witte Veen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
061	Korenburgerveen	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
091	Polder Westzaan	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
145	Maasduinen	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
149	Meinweg	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
150	Roerdal	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
155	Brunssummerheide	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit

Ongeveer twee derde van de landelijke oppervlakte van het habitatype hoogveenbossen bevindt zich binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In de gebieden met de grootste ecologische potentie voor herstel van het habitatype en/of waar de grootste bijdrage aan de landelijke doelstelling gerealiseerd kan worden, wordt uitbreiding van de oppervlakte en/of verbetering van de kwaliteit van het habitatype nagestreefd. In de overige gebieden wordt volstaan met behoud van het habitatype. Bijvoorbeeld in het gebied Maasduinen (145) is het areaal waar het habitatype hoogveenbossen voor kan komen al volledig benut, waardoor er geen mogelijkheden voor uitbreiding zijn. Ook in het gebied Rottige Meenthe & Brandemeer (018) wordt behoud van het habitatype beoogd. Hier is, gezien de hydrologie, geringe potentie voor het habitatype. In de laagveengebieden Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (092) en Oostelijke Vechtplassen (095) zijn kleine oppervlakten hoogveenbossen aanwezig, evenals in de Limburgse gebieden Meinweg (149) en Roerdal (150). Er is weinig potentie voor ontwikkeling van het habitatype in deze gebieden. In enkele van deze gebieden is echter wel potentie voor kwaliteitsverbetering. In de gebieden met hoogveenkernen komen hoogveenbossen voor rondom de hoogveenkern op de zandbodem (onder andere in de gebieden Witterveld (024), Witte Veen (054), Wooldse Veen (064)). Aangezien de prioriteit in deze gebieden bij de ontwikkeling van hoogveen ligt en de potenties ter verbetering van de kwaliteit en/of uitbreiding van de oppervlakte beperkt zijn, wordt hier slechts in beperkte mate gestreefd naar uitbreiding en/of kwaliteitsverbetering.

Bergvennen & Brecklenkampse Veld (046)

Wijzigingen in de nota van toelichting behorende bij de aanwijzing van Aamsveen (055) als Natura 2000-gebied (besluit van 23 mei 2013, PDN/2013-055)

32. In de nota van toelichting wordt in paragraaf 4.2 (Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen) in de 1^e subparagraaf de volgende wijziging aangebracht:

- Het volgende habitattype vervalt:

H91D0 *Veenbossen

- De volgende habitattypen worden toegevoegd:

H3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoëto-Nanojuncetea*
Verkorte naam Zwak gebufferde vennen

H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
Verkorte naam Blauwgraslanden

H7110 *Actief hoogveen
Verkorte naam *Actieve hoogvenen

betreft het subtype:

H7110A *Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)

H9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Illici-Fagenion*)
Verkorte naam Beuken- eikenbossen met hulst

H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
Verkorte naam Oude eikenbossen

33. In de nota van toelichting wordt in hoofdstuk 5 (Instandhoudingsdoelstellingen), paragraaf 5.3 de volgende wijzigingen aangebracht:

- De instandhoudingsdoelstelling voor het habitattype H91D0 vervalt.

- Instandhoudingsdoelstellingen voor H3130, H6410, H7110A, H9120 en H9190 worden toegevoegd:

H3130 **Zwak gebufferde vennen**

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitattype is aanwezig in een poel in het zuidwesten van het gebied

H6410 **Blauwgraslanden**

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitattype komt voor op één plek ten noorden van de hoogveenkern.

H7110 ***Actieve hoogvenen**

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit actieve hoogvenen, *hoogveenlandschap* (subtype A).

Toelichting Het voorkomen van het actief hoogveen, zoals in 2013 vastgesteld, is van redelijke kwaliteit. De plek heeft een grillige buitengrens die tussen nattere en drogere delen doorloopt. Een deel bestaat uit een goed ontwikkelde drijftil met veel bultvormers. Naast veel wrattig veenmos, gewone dophei en veenpluis komt ook pijpenstrootje voor, eenarig wollegras, enkele bulten met hoogveenmos en gewoon veenmos. Ook andere locaties zijn kansrijk voor het ontstaan van actief hoogveen. Alle locaties liggen aan de westkant van het veengebied tegen het Middenpad aan. Dit is het veengedeelte waar de veenlaag steeds dunner wordt en uitwigt tegen de keileemlaag en de minerale gronden richting de Glanerbeek. Er komen drijftillen van ca. 50 m² met een goed ontwikkelde vegetatie.

H9120   Beuken-eikenbossen met hulst

Doel   Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting   Het habitatype komt in kleine oppervlakte voor in het westen van het gebied.

H9190   Oude eikenbossen

Doel   Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting   Het habitatype is op enkele plekken in het gebied aanwezig (bijlage B.1) steeds grenzend aan beukenbossen met hulst (H9120).

- In de toelichting op de instandhoudingsdoelstelling van het habitatype herstellende hoogvenen (H7120) vervallen de laatste twee zinnen.

34. In de nota van toelichting worden in bijlage B.1 de volgende wijzigingen aangebracht.

- De tekst van het eerste punt wordt vervangen door de volgende tekst:
In aanvulling op de aanwijzing (2013) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype actieve hoogvenen, *hoogveenlandschap* (subtype A). In het ontwerpbesluit (2007) was voor dit habitatype een zg. complementair (ontwikkel)doel opgenomen, maar dit is in het aanwijzingsbesluit van mei 2013 vervallen⁵. Uit een in maart 2013 uitgevoerde veldinventarisatie⁶ is echter gebleken dat dit habitatype op één plek in het hoogveengebied aanwezig is (ruim 800 m²).
- Daarnaast worden vijf nieuwe punten toegevoegd:
  - In aanvulling op de aanwijzing (2013) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype zwak gebufferde vennen (H3130) dat voorkomt in een poel in het zuidwesten van het gebied (0,1 ha). Het betreft de plantenassociatie van Vlottende bies (*Scirpetum fluitantis*).
  - In aanvulling op de aanwijzing (2013) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype blauwgraslanden (H6410) dat voorkomt op één plek ten noorden van de hoogveenkern (0,4 ha). Het blauwgrasland betreft de rompgemeenschap van blauwe zegge en blauwe knoop (*Carex panicea-Sucissa pratensis*).
  - In aanvulling op de aanwijzing (2013) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype beuken- en eikenbossen (H9120) dat op enkele plekken aanwezig is aan de westzijde van het gebied langs de Glanerbeekweg (1,8 ha). In het betreffende bos komen kenmerkende soorten als dalkruid, hulst en wilde kamperfoelie voor.
  - In aanvulling op de aanwijzing (2013) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype oude eikenbossen (H9190) dat op enkele plekken aanwezig is aan de noordwestzijde van het gebied langs de Glanerbeekweg (2,5 ha).
  - In afwijking van de aanwijzing (2013) is het gebied niet aangewezen voor het habitatype hoogveenbossen (H91D0). Het betreffende berkenbroek blijkt alleen voor te komen in het hoogveenlandschap, waar deze vegetatiekundig deel uitmaakt van het habitatype herstellende hoogvenen (H7120).

⁵ De analyse van de implementatie van Natura 2000 in Nederland (Kamerstuk 32670 nr. 24) laat zien dat de bescherming van complementaire doelen onder het Natura 2000-regime niet expliciet door de Vogel- en Habitatrichtlijn wordt voorgeschreven. Daarom was dit doel niet opgenomen in het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit.

⁶ Jansen, A.J.M., Ketelaar, R., Limpens, J., Schouten, M.G. & Tweel-Groot, 2013. Kartering van de habitattypen Actieve en Herstellende hoogvenen in Nederland. Bosschap, Driebergen.

35. In de nota van toelichting worden in bijlage B.4 de volgende wijzigingen aangebracht:
- De alinea met betrekking tot de doelstelling voor het habitatype H91D0 vervalt.
  - De volgende vijf alinea's met betrekking tot de instandhoudingsdoelstellingen voor de habitattypen H3130, H6410, H7110A, H9120 en H9190 worden toegevoegd:

H3130 – Zwakgebufferde vennen					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
030	Dwingelderveld	behoud ^a	behoud	C	aanwijzingsbesluit
041	Boetelerveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
047	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
049	Dinkelland	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
054	Witte Veen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
057	Veluwe	behoud	behoud	C	conform ontwerp
058	Landgoederen Brummen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
061	Korenburgerveen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
128	Brabantse Wal	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
134	Regte Heide & Riels Laag	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
135	Kempenland-West	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
144	Boschhuizerbergen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
145	Maasduinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
146	Sarsven en De Banen	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit

(a) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype zure vennen (H3160) is toegestaan⁷.

Het habitatype zwakgebufferde vennen heeft een sterk versnipperd voorkomen dat doorgaans over kleine oppervlakten voorkomt. Ongeveer een derde van dit habitatype is opgenomen in het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De uitbreidingsopgave is neergelegd in de gebieden waar de beste mogelijkheden zijn en/of die in de toekomst een grote bijdrage kunnen leveren aan het landelijk doel (bijvoorbeeld Kampina & Oisterwijkse Vennen (133) en Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux (136)). In de gebieden waar een behoudopgave is gesteld voor de oppervlakte wordt uitbreiding nagenoeg niet mogelijk geacht omdat het habitatype bijvoorbeeld voorkomt in geïsoleerde poelen en er van nature geen nieuwe vennen bij zullen komen (Dwingelderveld (030), Boetelerveld (041), Dinkelland (049), Veluwe (057), Landgoederen Brummen (058), Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (131), Boschhuizerbergen (144)), of omdat het habitatype al over een grote oppervlakte voorkomt (Kempenland-West (135)). Ook de landelijke doelstelling ter verbetering van de kwaliteit wordt nagestreefd in de gebieden waar de potentie het hoogst is. In de gebieden waar een behoudopgave is gesteld komt het

⁷ Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

Aamsveen (055)

habitattypen mogelijk al in voldoende kwaliteit voor (Veluwe), in een aantal gevallen door recentelijke herstelwerkzaamheden (Regte Heide & Riels Laag (134), Boschhuizerbergen, Sarsven en De Banen (146)). In de Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen zijn de mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering nog onzeker. In vennen waar de habitattypen zeer zwakgebufferde vennen (H3110) en zwakgebufferde vennen (H3130) samen voorkomen, dient het beheer vooral gericht te zijn op het meer zeldzame en meer bedreigde habitattypen zeer zwakgebufferde vennen (H3110).

H6410 – Blauwgraslanden					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
005	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
015	Van Oordt's Mersken	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
016	Wijnjeterper Schar	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
021	Lieftingsbroek	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
028	Elperstroomgebied	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
041	Boetelerveld	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
047	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
048	Lemselermaten	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
049	Dinkelland	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
058	Landgoederen Brummen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
061	Korenburgerveen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
062	Willinks Weust	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
065	Binnenveld	uitbreiding	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
069	De Bruuk	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
105	Zouweboezem	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
135	Kempensland-West	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

Aamsveen (055)

Het habitatype blauwgraslanden komt in verspreid liggende gebieden in kleine oppervlakten voor. Van de circa 180 ha blauwgrasland in Nederland is ongeveer twee derde opgenomen in het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitatype blauwgraslanden is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "zeer ongunstig"⁸. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Voor het merendeel van de gebieden geldt dat de doelen aansluiten bij de landelijke doelstelling van uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit van het habitatype. In een aantal gevallen is hiervan afgeweken en is er gekozen voor een behoudsdoelstelling voor de oppervlakte of de kwaliteit. De belangrijkste reden met betrekking tot de oppervlakte is dat er buiten het huidig voorkomen in het betreffende gebied niet of nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden aanwezig zijn. De landelijke doelstelling ter verbetering van de kwaliteit van dit habitatype kan ook niet in alle gebieden gerealiseerd worden. In het gebied Duinen Schiermonnikoog (006) bijvoorbeeld wordt gezien de geïsoleerde ligging van het gebied geen potentieel herstel van de kwaliteit verwacht. De meest kansrijke gebieden zijn aangewezen voor kwaliteitsverbetering van het habitatype.

H7110A – *Actieve hoogvenen, hoogveenlandschap					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage*	Besluit
023	Fochteloërveen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
024	Witterveld	uitbreiding	verbetering	A2	aanwijzingsbesluit
033	Bargerveen	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
040	Engbertsdijksvenen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
043	Wierdense Veld	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	uitbreiding	verbetering	A2	aanwijzingsbesluit
055	Aamsveen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerp-wijziging
061	Korenburgerveen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
064	Wooldse Veen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit

(*) relatieve bijdragen aangepast aan landelijke de veldinventarisatie van dit habitatype in alle in aanmerking komende Natura 2000-gebieden die is uitgevoerd in de winter 2012/2013

Voor het habitatype actieve hoogvenen, *hoogveenlandschap* (subtype A), geldt dat het grootste deel in Nederland is opgenomen binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van dit subtype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit als "zeer ongunstig" beoordeeld. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Alle gebiedsdoelen sluiten aan op de landelijke doelstelling. Uit de Europese definitie van het habitatype herstellend hoogveen (H7120) blijkt dat met de verbetering van dit habitatype regeneratie van actief hoogveen (H7110) wordt beoogd. Verbetering van kwaliteit van de in de gebieden aanwezige herstellende hoogvenen zal uiteindelijk moeten leiden tot (verdere) ontwikkeling, uitbreiding en kwaliteitsverbetering van dit habitatype.

⁸ De beschreven staat van instandhouding wijkt af van de staat van instandhouding zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Zie het Natura 2000 profielendocument (2008) voor een nadere uitleg.

Aamsveen (055)

H9120 – Beuken-eikenbossen met hulst					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
021	Lieftingsbroek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
022	Norgerholt	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
030	Dwingelderveld	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
031	Mantingerbos	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	A3	aanwijzingsbesluit
058	Landgoederen Brummen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
062	Willinks Weust	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
063	Bekendelle	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
129	Ulvenhoutse Bos	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
142	Sint Jansberg	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
143	Zeldersche Driessen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
149	Meinweg	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
154	Geleenbeekdal	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
157	Geuldal	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
160	Savelsbos	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit

Ruim de helft van de landelijke oppervlakte van het habitatype beuken-eikenbossen met hulst is opgenomen binnen het Natura 2000-netwerk. De staat van instandhouding van het habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “gunstig” en “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan⁹. In enkele gebieden wordt in tegenstelling tot de landelijke opgave behoud van de kwaliteit beoogd, waaronder: Lieftingsbroek (021), Mantingerbos (031), Ulvenhoutse Bos (129) en Geleenbeekdal (154). In deze gebieden is de kwaliteit van het habitatype reeds goed.

⁹ Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos (Stcrt. 2010, 2212).

H9190 – Oude eikenbossen					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
029	Holtigerveld	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
030	Dwingelderveld	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
032	Mantingerzand	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	A4	aanwijzingsbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x

Ruim drie kwart van de landelijke oppervlakte van het habitatype oude eikenbossen bevindt zich binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitatype oude eikenbossen is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig"¹⁰. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In enkele gebieden wordt in tegenstelling tot de landelijke doelstelling behoud van de kwaliteit en/of oppervlakte beoogd. Een reden hiervoor is dat de kwaliteit reeds goed is (bijvoorbeeld Drentsche Aa-gebied (025)). Een andere reden is dat het habitatype over slechts een geringe oppervlakte voorkomt, waardoor er geen potentie is om de kwaliteit te verbeteren (onder andere het gebied Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (131)). Daarnaast geldt behoud van de oppervlakte wanneer uitbreiding ten koste gaat van andere waarden, (onder andere in Holtigerveld (029), waar uitbreiding ten koste zou gaan van het habitatype zandverstuivingen (H2330)).

¹⁰ Staat van instandhouding en landelijke doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld (Stcrt. 2011, 4458).

Aamsveen (055)

Wijzigingen in de nota van toelichting behorende bij de aanwijzing van Wooldse Veen (064) als Natura 2000-gebied (besluit van 11 juni 2014, PDN/2014-064)

36. In de nota van toelichting wordt in paragraaf 4.2 (Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen) in de 1^e subparagraaf de volgende wijziging aangebracht:

- Het volgende habitatype vervalt:

H91D0 *Veenbossen

- Het volgende habitatype wordt toegevoegd:

H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van s submontane gebieden in het binnenland van Europa)
Verkorte naam *Heischrale graslanden

37. In de nota van toelichting worden in hoofdstuk 5 (Instandhoudingsdoelstellingen), paragraaf 5.3 de volgende wijzigingen aangebracht:

- De instandhoudingsdoelstelling voor het habitatype H91D0 vervalt.

- Een instandhoudingsdoelstelling voor H6230 wordt toegevoegd:

H6230 *Heischrale graslanden

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit

Toelichting Ten gunste van verbetering kwaliteit van herstellend hoogveen (H7120) en uitbreiding omvang actief hoogveen (H7110A) is tijdelijke afname toegestaan. Door hydrologisch herstel van het hoogveen is het niet uitgesloten dat de abiotische omstandigheden op de betreffende plek zodanig wijzigt dat deze ongeschikt wordt voor het habitatype. Er is dan nog voldoende ruimte elders in het gebied om het type te laten ontwikkelen.

38. In de nota van toelichting worden in bijlage B.1 de volgende wijzigingen aangebracht:

Er worden twee nieuwe punten toegevoegd:

- In afwijking van de aanwijzing (2013), is het gebied niet aangewezen voor het habitatype hoogveenbossen (H91D0). Het betreffende bos blijkt alleen voor te komen in het hoogveenlandschap, waar het vegetatiekundig deel uitmaakt van het habitatype herstellende hoogvenen (H7120).
- In aanvulling op de aanwijzing (2013) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype *heischrale graslanden (H6230), dat in het noorden van het gebied voorkomt (180 m²).

39. In de nota van toelichting worden in bijlage B.4 de volgende wijzigingen aangebracht:

- De alinea met betrekking tot de doelstelling voor het habitatype H91D0 vervalt.
- De volgende alinea over de instandhoudingsdoelstelling voor habitatype H6230 wordt toegevoegd:

Wooldse Veen (064)

H6230 – *Heischrale graslanden					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
015	Van Oordt's Mersken	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
016	Wijnjeterper Schar	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
026	Drouwenenzand	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
028	Elperstroomgebied	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
029	Holtigerveld	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
030	Dwingelderveld	uitbreiding	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
032	Mantingerzand	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
033	Bargerveen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
041	Boetelerveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
042	Sallandse Heuvelrug	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
044	Borkeld	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
048	Lemselermaten	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
049	Dinkelland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	A2	aanwijzingsbesluit
058	Landgoederen Brummen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
061	Korenburgerveen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
062	Willinks Weust	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
064	Wooldse Veen	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
085	Zwanenwater & Petteerderduinen	uitbreiding	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
155	Brunsummerheide	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
156	Bemelerberg & Schiepersberg	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
157	Geuldal	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit

Het habitatype heischrale graslanden heeft een sterk versnipperd voorkomen dat doorgaans over kleine oppervlakten voorkomt. Van de circa 100 ha heischrale graslanden in Nederland is ongeveer de helft opgenomen in het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van dit habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In enkele gebieden wijkt de doelstelling betreffende de oppervlakte af van het landelijk doel en wordt behoud nagestreefd. De belangrijkste reden hiervoor is dat er buiten het huidige voorkomen in het betreffende gebied niet of nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden aanwezig zijn, onder andere in Dinkelland (049). Het landelijke doel ter verbetering van de kwaliteit van dit habitatype kan ook niet in alle gebieden gerealiseerd worden. De meest kansrijke gebieden zijn aangewezen voor kwaliteitsverbetering van het habitatype. In enkele andere gebieden wordt behoud van de kwaliteit nagestreefd, in tegenstelling tot het landelijk doel. Mogelijke redenen hiervoor zijn de aanwezigheid van reeds goede kwaliteit (Bargerveen (033)) en geringe mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering (Dinkelland).

Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek (132)

Wijzigingen in de nota van toelichting behorende bij de aanwijzing van Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek (132) als Natura 2000-gebied (besluit van 23 mei 2013, PDN/2013-132)

40. In de nota van toelichting wordt in paragraaf 4.2.1 (Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen) in de 1^e subparagraaf de volgende wijzigingen aangebracht:

- Van het volgende habitatype vervalt subtype B (subtype A blijft gehandhaafd):

H6510 Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

- Het volgende habitatype wordt toegevoegd:

H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
Verkorte naam Ruigten en zomen

betreft de subtypen:

H6430A Ruigten en zomen (*moerasspirea*)

41. In de nota van toelichting worden in hoofdstuk 5 (Instandhoudingsdoelstellingen), paragraaf 5.3 de volgende wijzigingen aangebracht:

- De instandhoudingsdoelstelling voor het habitatype H26510 wordt vervangen (noodzakelijk door de verwijdering subtype B):

H6510 Glanshaver- en vossenstaarthooilanden

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit glanshaver- en vossenstaarthooilanden, *glanshaver* (subtype A)

Toelichting Het habitatype komt goed ontwikkeld in kleine oppervlakte voor rond de Moerputten en op het oevertalud van het Drongelens Kanaal. In combinatie met lintvormige voorkomens in bermen die niet tot het habitatype worden gerekend, is dit habitatype van belang als leefgebied voor Pimpernelblauwtje en Donker pimpernelblauwtje

- De instandhoudingsdoelstelling voor H6430A wordt toegevoegd:

H6430 Ruigten en zomen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A)

Toelichting Het habitatype komt in kleine oppervlakte voor in het zuidelijk deel van de Moerputten. Hier komt ook *Moeraslathyrus* voor, een bijzondere soort van moerassige ruigten. Het habitatype is van belang als leefgebied van het Donker pimpernelblauwtje.

42. In de nota van toelichting worden in bijlage B.1 de volgende wijzigingen aangebracht:

De volgende twee punten worden toegevoegd:

- In afwijking van de oorspronkelijke aanwijzing (2013) is het gebied niet meer aangewezen voor het habitatype Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (subtype B). De aanwezige grasvegetaties met grote pimpernel voldoen niet aan de definitie van de plantenassociatie van grote pimpernel en weidekervel, één van de associaties die tot subtype B wordt gerekend.
- In aanvulling op de oorspronkelijke aanwijzing (2013) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype ruigten en zomen (H6430) waarvan subtype A in geringe omvang voorkomt in het zuidelijk deel van de Moerputten.

Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek (132)

43. In de nota van toelichting worden in bijlage B.4 de volgende wijzigingen aangebracht:

- Tabel en tekst betreffende de doelstelling voor het habitatype H6510B vervallen.
- De volgende alinea met betrekking tot de instandhoudingsdoelstelling voor het habitatype H6430A wordt toegevoegd:

H6430A – Ruigten en zomen, <i>moerasspirea</i>					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage^a	Besluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
038	Rijntakken (Uiterwaarden IJssel, Gelderse Poort)	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
095	Oosterlijke Vechtplassen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
112	Biesbosch	behoud	behoud	A2	aanwijzingsbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
152	Grensmaas	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

(a) De weergegeven relatieve bijdragen betreffen een voorlopige inschatting, omdat er nog onduidelijkheid is over de landelijke oppervlakte van dit subtype.

De landelijke staat van instandhouding van het habitatype ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De landelijk opgave is gericht op het behoud van de huidige verspreiding van deze ruigten die meestal lintvormige begroeiingen vormen. Bijzondere soorten van dit subtype zijn onder meer te verwachten in ruigten en zomen in extensief beheerde beekdalen die incidenteel overstromen met beekwater en in laagveenmoerassen. De gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke doelstelling.

Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136)

Wijzigingen in de nota van toelichting behorende bij de aanwijzing van Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136) als Natura 2000-gebied (besluit van 4 juli 2013, PDN/2013-136)

44. In de nota van toelichting wordt in paragraaf 4.2 (Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen) in de 1^e subparagraaf de volgende wijziging aangebracht:

- Het volgende habitattype vervalt:

H5130 Jeneverbesstruwelen

- De volgende habitattypen worden toegevoegd:

H3140 Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. Vegetaties
Verkorte naam Kranswierwateren

H7140 Overgangs- en trilveen
Verkorte naam Overgangs- en trilveen

betreft het subtype:

H7140A Overgangs- en trilveen (*trilvenen*)

H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
Verkorte naam Oude eikenbossen

45. In de nota van toelichting worden in hoofdstuk 5 (Instandhoudingsdoelstellingen), paragraaf 5.3 de volgende wijzigingen aangebracht:

- De instandhoudingsdoelstelling voor het habitattype H5130 vervalt.

- Instandhoudingsdoelstellingen voor H3140, H7140A en H9190 worden toegevoegd:

H3140 Kranswierwateren

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit

Toelichting Het habitattype komt voor in de Klotvennen (De Plateaux) in de directe nabijheid van de habitattypen zwak gebufferde vennen (H3130), *galigaanmoerassen (H7210) en vochtige heide, hogere zandgronden (H4010A).

H7140 Overgangs- en trilvenen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit overgangs- en trilveen, *trilvenen* (subtype A)

Toelichting

H9190 Oude eikenbossen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit

Toelichting Het habitattype is verspreid in geringe omvang vertegenwoordigd in het Leenderbos, Valkenhorst en op de Groote Heide (Heeze). Het laatste voorkomen is het grootste.

46. In de nota van toelichting worden in bijlage B.1 de volgende wijzigingen aangebracht:

Het 4^e punt wordt vervangen door de volgende tekst:

- Conform de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) maar in afwijking van de aanwijzing (2013) is het gebied niet meer aangewezen voor het habitattype jeneverbesstruwelen (H5130). Het is gebleken dat het voorkomen van jeneverbessen beperkt is tot min of meer solitaire struiken die elk van onvoldoende omvang zijn om tot het habitattype te worden gerekend (minimale oppervlakte 100 m²).

Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux (136)

Er worden drie nieuwe punten toegevoegd:

- In aanvulling op de aanwijzing (2013) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype kranwierwateren (H3140) dat voorkomt ten oosten van Het Goor en in de Klotvennen in het deelgebied De Plateaux (in totaal 0,5 ha).
- In aanvulling op de aanwijzing is het gebied ook aangewezen voor het habitatype overgangs- en trilveen, *trilvenen* (H7140A), dat voorkomt in de Ronde Vlaas (Leenderbos) (0,5 ha).
- In aanvulling op de aanwijzing (2013) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype oude eikenbossen (H9190) dat verspreid voorkomt in in het Leenderbos, Valkenhorst en op de Grootte Heide ter hoogte van Heeze (in totaal 9 ha).

47. In de nota van toelichting worden in bijlage B.4 de volgende wijzigingen aangebracht:

- De alinea met betrekking tot de doelstelling voor het habitatype H5130 vervalt.
- De volgende alinea's met betrekking tot de instandhoudingsdoelstellingen voor de habitatypen H3140, H7140A en H9190 worden toegevoegd:

H3140 – Kranwierwateren					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	A3	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
146	Sarsven en De Banen	uitbreiding	behoud	C	Aanwijzingsbesluit
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x

Het overgrote deel van de landelijke oppervlakte van het habitatype kranwierwateren is opgenomen binnen het Natura 2000-netwerk. De twee gebieden met verreweg de grootste oppervlakten uitgestrekte kranwievelden zijn de Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer (073) en Veluwerandmeren (076). De staat van instandhouding van het habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan¹¹. Echter, niet alle gebiedsdoelstellingen sluiten aan bij de landelijke doelstelling. In de gebieden Markermeer & IJmeer, Veluwerandmeren, Botshol (083) en Naardermeer (094) zijn zodanige oppervlaktes, van goede kwaliteit, van dit habitatype aanwezig, dat behoud voldoende is. In de gebieden Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (092), Langstraat (130) en Sarsven en De Banen (146) is de kwaliteit van het habitatype reeds goed. Daarom is er hier op het aspect kwaliteit een behoudsdoelstelling geformuleerd.

¹¹ Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer en Veluwerandmeren (Stcrt. 2010, 2212).

Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136)

H7140A – Overgangs- en trilvenen, <i>trilvenen</i>					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
057	Veluwe	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
061	Korenburgerveen	behoud	behoud	C	doel toegevoegd ^x
065	Binnenveld	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x

Bijna drie kwart van de landelijke oppervlakte van het habitatype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) is opgenomen binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van dit subtype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als “zeer ongunstig”.¹² De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Bijna alle gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke opgave. In de gebieden Vecht- en Beneden-Reggegebied (039) en IJsselmeer (072) wordt van de landelijke doelstelling afgeweken en zijn er behoudsdoelstellingen geformuleerd, omdat er in deze gebieden slechts geringe oppervlakten van dit subtype aanwezig zijn en er weinig zicht is op herstel.

¹² De beschreven staat van instandhouding wijkt af van de staat van instandhouding zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Zie het Natura 2000 profielendocument (2008) voor een nadere uitleg.

Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136)

H9190 – Oude eikenbossen					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
029	Holtigerveld	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
030	Dwingelderveld	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
032	Mantingerzand	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	A4	aanwijzingsbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	behoud	C	ontwerp-wijziging ^x

Ruim drie kwart van de landelijke oppervlakte van het habitatype oude eikenbossen bevindt zich binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitatype oude eikenbossen is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig"¹³. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In enkele gebieden wordt in tegenstelling tot de landelijke doelstelling behoud van de kwaliteit en/of oppervlakte beoogd. Een reden hiervoor is dat de kwaliteit reeds goed is (bijvoorbeeld Drentsche Aa-gebied (025)). Een andere reden is dat het habitatype over slechts een geringe oppervlakte voorkomt, waardoor er geen potentie is om de kwaliteit te verbeteren (onder andere het gebied Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (131)). Daarnaast geldt behoud van de oppervlakte wanneer uitbreiding ten koste gaat van andere waarden, (onder andere in Holtigerveld (029), waar uitbreiding ten koste zou gaan van het habitatype zandverstuivingen (H2330)).

¹³ Staat van instandhouding en landelijke doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld (Stcrt. 2011, 4458).